

Natuurtoets Galjoenweg te Limmel (gemeente Maasticht)

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 246910
revisie 01
3 oktober 2012



Opdrachtgever

TenneT TSO B.V.
Utrechtseweg 310 Arnhem
Postbus 718
6800 AS Arnhem

datum vrijgave

3-10-12

beschrijving revisie 01

Definitief

goedkeuring

Ir. L.J.G. Koks

vrijgave

Drs. K. Joosten

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

L.J.G. (Luc) Koks
G.R. (Gijs) Meijer

Tekstbijdragen:

Gijs Meijer

Fotografie:

Gijs Meijer

Datum van uitgave:

3 oktober 2012

Contactadres:

Beneluxweg 7
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Inhoud

blz.

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding.....	2
1.2	Wettelijk kader	2
1.3	Doel	2
1.4	Werkwijze.....	3
1.5	Leeswijzer	3
2	Gebiedsbeschrijving	4
2.1	Bureaustudie natuurwaarden	4
2.2	Terreinbezoek.....	4
3	Resultaten Toetsing effecten planontwikkeling.....	7
3.1	Beschrijving inrichtingsmaatregelen	7
3.2	Effecten op beschermde soorten	7
3.2.1	<i>Vogels.....</i>	<i>7</i>
3.2.2	<i>Zoogdieren.....</i>	<i>7</i>
3.2.3	<i>Amfibieën en reptielen.....</i>	<i>8</i>
3.2.4	<i>Planten</i>	<i>8</i>
3.2.5	<i>Overige beschermde soorten</i>	<i>8</i>
4	Conclusies	9
5	Literatuur	10
6	Bijlagen	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ter plaatste van de bosschage aan de Galjoenweg in de wijk Limmel te Maastricht gaan werkzaamheden plaatsvinden in het kader van de voorgenomen plaatsing van twee portalen. Voorgaand aan de plaatsing zal er gesondeerd worden, waarvoor de aanwezige bosschage gerooid dient te worden. Deze ruimtelijke plannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die onoverkomelijke schadelijke effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna hebben. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven. Het plangebied bevindt zich niet in of nabij een Natura 2000-gebied en maakt geen deel uit van de EHS. In figuur 1.1 is het plangebied weergegeven.



Figuur 1.1: Ligging projectgebied aan de Galjoenweg te Limmel (gemeente Maastricht) (rood omlijnd)
Bron: Google Maps

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ontwikkeling op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgetraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de Limburg.nl, telmee.nl en waarneming.nl.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen maatregelen en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, ruimtebeslag, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75. In het rapport worden aanbevelingen gedaan voor te nemen vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de resultaten beschreven van de uitgevoerde natuurtoets. Hier komt de bureaustudie en het verkennende terreinbezoek aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen ontwikkeling en de effecten op de aangetroffen natuurwaarden. In hoofdstuk 4 staan tenslotte de conclusies en aanbevelingen van het voorliggende onderzoek.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het plangebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder limburg.nl, telmee.nl en waarneming.nl. Op de website limburg.nl in het gedeelte "Natuurgegevens Provincie Limburg" worden de gegevens van gebiedsdekkend onderzoek van broedvogels en flora en vegetatie ontsloten. Het betreft onderzoek van de Provincie Limburg in de periode 1983-2011 (flora en vegetatie 1983-2010, broedvogels 1990-2011). Van ongeveer 228.000 broedvogelterritoria en meer dan 400.000 planten is het voorkomen tot op enkele meters nauwkeurig weergegeven op interactieve kaarten. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. [Telmee.nl](http://telmee.nl) is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Uit de 'Natuurgegevens Provincie Limburg' blijkt dat in 2009 in de directe omgeving (binnen een straal van circa 150 m) van het projectgebied broedende grasmussen, bosrietzangers, roodborsttapuit, glanskop en zwarte kraai zijn waargenomen. Ter plaatse van het projectgebied blijken er geen beschermde plantensoorten waargenomen te zijn. Wel zijn er vier als 'bijzondere planten' bestempelde soorten waargenomen; echt bitterkruid, liggende klaver, slangekruid en de zegroene rus.

Uit de gegevens op waarneming.nl blijkt dat het projectgebied direct grenst aan het gebied 'Maastricht Beatrixhaven'. Hier zijn de volgende zoogdieren waargenomen; egel, vos, konijn, rosse vleermuis en de gewone dwergvleermuis. Er zijn diverse vogelsoorten waargenomen waaronder de kraanvogel, spotvogel, buizerd, gekraagde roodstaart, zwarte roodstaart, grote bonte specht, groene specht, putter en de ooievaar. Er zijn geen waarnemingen bekend van amfibieën en reptielen en geen waarnemingen bekend van beschermde planten en insecten.

Op de waarnemingsite [Telmee.nl](http://telmee.nl) zijn meldingen geregistreerd van diverse reptielen (muurhagedis en hazelworm) in de omgeving van de planlocatie.

In de Natuurtoets Quick scan ecologie Verkabeling 150 kV-lijnen te Limmel (Oranjewoud, september 2010) is melding gedaan van de mogelijke aanwezigheid van muurhagedis en hazelworm op de spoorlijn ter hoogte van Limmel.

2.2 Terreinbezoek

Op 19 september 2012 heeft een ecooloog van Oranjewoud een bezoek gebracht aan het projectgebied. In het gebied zijn twee verschillende biotopen aangetroffen, namelijk de bosschage met ten oosten daarvan de spoorweg. Ten zuiden van de het projectgebied liep de bosschage door langs een particuliere tuin. Ter plaatse van de spoorlijn is gekeken naar de aanwezigheid van reptielen en ter plaatse van de bosschage is er gekeken naar aanwezige vogels, beschermde planten en dieren. Hierbij lag vooral de nadruk op broedende vogels.



Bosschage



Spoorweg

Figuur 2.1: Foto's biotopen projectgebied

Bosschage

De bosschage bestaat uit enkele bomen en uit stuikgewas dat zeer sterk overwoekerd is door klimmende planten. Het struikgewas is moeilijk doordringbaar. (zie ook foto's in figuur 2.2). Er zijn in het projectgebied twee soorten bomen waargenomen, de gewone es en de schietwilg. In het projectgebied zijn verder nog een aantal hazelaars, vlierbessen, rode kornoeljes en gelderse rozen waargenomen. Deze stuikgewassen zijn voor een groot gedeelte overwoekerd door braam, hop, haagwinde en klimop. Aan de randen van de bosschage bevinden zich voornamelijk grassen (voornamelijk engels raaigras) en brandnetels. Ook zijn er enkele individuen boerenwormkruid waargenomen. De bosschage was enkel begaanbaar onder de hazelaars. Onder deze grote struiken zijn de breedbladige wespenorchis en de gevlekte aronskelk waargenomen. In het projectgebied zijn geen beschermde plantensoorten waargenomen. In de bosschage ten zuiden van het projectgebied zijn de struikvormende soorten meidoorn, sleedoorn en boswilg waargenomen.



Figuur 2.2: foto's onbegaanbaar gedeelte projectgebied

De bosschage biedt een geschikt leef- en broedgebied voor diverse broedvogels. Tijdens het terreinbezoek zijn diverse vogels in het projectgebied waargenomen: koolmees, pimpelmees, merel, kauw en tijtjaf. Er zijn geen broedende vogels of ingebruikszijnde nesten aangetroffen. Opgemerkt dient te worden dat een groot gedeelte van het projectgebied moeilijk begaanbaar was door het compacte struikgewas. Hierdoor was het niet mogelijk het gehele gebied te onderzoeken op de aanwezigheid van nestjes en/of broedende vogels. Ondanks de moeilijke doordringbaarheid van de locatie zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van in gebruik zijnde nesten.

In de bosschage is er één vlindersoort waargenomen, groot koolwitje. Er zijn naast de genoemde vogelsoorten geen beschermde diersoorten waargenomen.

Spoorlijn

De spoorlijn inclusief ballastbed en spoorberm vormt potentieel geschikt leefgebied voor reptielen als de muurhagedis en de hazelworm. Ter plaatse van de spoorlijn zijn geen reptielen waargenomen. Het eenmalige terreinbezoek zegt echter weinig over de aan- of afwezigheid van de genoemde reptielen in de planlocatie.

De aanwezigheid van beide genoemde reptielensoorten is bekend van de Lage Fronten in Maastricht en de spoorlijn en industriegebied Boschpoort. Van de spoorlijn langs Limmel zijn geen geregistreerde waarnemingen van genoemde soorten gevonden.



Rode Karnoelje



Hop en vlier



Braam



Gevlekte aronskelk

Figuur 3.1: Foto's van enkele waargenomen plantensoorten

3 Resultaten Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving inrichtingsmaatregelen

Ter plaatse van het projectgebied zijn er plannen om twee portalen te plaatsen. Hier voorafgaand zal er gesondeerd worden, waarvoor eerst de aanwezige bosschage gerooid dient te worden. Ter plaatse van de spoorweg zullen geen werkzaamheden verricht worden.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

3.2.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het plangebied tijdens het broedseizoen (globaal half maart – eind juli) negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door verstoring door de werkzaamheden. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord. Echter is van sommige vogelsoorten ook bekend dat ze ook broeden buiten het typische broedseizoen.

De effecten op (broed)vogels in het plangebied en de directe omgeving zullen echter zeer beperkt zijn. Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen en er broedgevallen in het plangebied aanwezig zijn. Er zijn tijdens het terreinbezoek geen broedende vogels en/of vogelnesten waargenomen. Buiten het broedseizoen treedt wel enige verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen.

De gunstige staat van instandhouding van de in het projectgebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

3.2.2 Zoogdieren

De bosschage zal gerooid gaan worden. Deze werkzaamheden kunnen mogelijk schade veroorzaken aan algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Grotere zoogdieren, als de hermelijn, wezel, bunzing, vos, konijn, haas en egel hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Ook aanwezige mollen zullen het plangebied mijden na aanvang van de werkzaamheden. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

In het plangebied zouden foeragerende vleermuizen voor kunnen komen. Negatieve effecten op vleermuizen worden echter niet verwacht door de geplande ontwikkeling. Alleen wanneer er sprake is van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegrouetes en belangrijke foerageerplaatsen van vleermuizen zijn maatregelen noodzakelijk. Dergelijke verstoring is hier niet aan de orde. Wel wordt aanbevolen om alleen bij daglicht te werken en geen verlichting 's avonds tijdens de werkzaamheden aan te brengen. Dit om de licht gevoelige vleermuissoorten (watervleermuis en meervleermuis) niet te hinderen tijdens het foerageren.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.3 *Amfibieën en reptielen*

Bij de geplande werkzaamheden zijn er geen effecten te verwachten op beschermde amfibieën, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en ook niet worden verwacht.

De planlocatie zelf vormt geen optimaal leefgebied voor hagedissen. Wel vormt de aangrenzende spoorlijn inclusief ballastbed en spoorberm in potentie geschikt leefgebied van hagedissen als muurhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm. De hazelworm kan daarbij gebruik maken van zowel de spoorlijn als mogelijk ook van een deel van aangrenzende begroeiing.

Aangezien van de planlocatie geen waarnemingen bekend zijn van reptielensoorten wordt de kans gering geacht dat deze er actueel leefgebied hebben. Wanneer de werkzaamheden ten behoeve van de sonderingen buiten de spoorlijn plaatsvinden, kunnen effecten op soorten op de spoorlijn of het ballastbed worden uitgesloten.

Aangezien in theorie een soort als de hazelworm zich ook in de aangrenzende begroeiing kan ophouden, wordt voorgesteld om het rooien van de beplanting door een ecooloog te laten begeleiden. Zodra bij de werkzaamheden hazelwormen worden waargenomen moeten de werkzaamheden worden gestaakt en kunnen pas weer worden vervolgd zodra de aanwezige dieren zijn verplaatst en eventuele compenserende maatregelen zijn uitgevoerd. Voor deze verplaatsing moet dan een ontheffingstraject Flora- en faunawet worden doorlopen.

Gezien het ontbreken van actuele waarnemingen van de beide genoemde strikt beschermde soorten wordt de kans gering geacht dat deze zich op de planlocatie bevinden.

3.2.4 *Planten*

Bij de geplande werkzaamheden zijn er geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en in de aangetroffen biotopen ook niet worden verwacht.

3.2.5 *Overige beschermde soorten*

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en niet te verwachten zijn. Het projectgebied bevindt zich in een industriegebied, tussen de spoorlijn en snelweg.

4 Conclusies

Het terreinbezoek heeft aangetoond dat er geen (strikt) beschermde soorten zich bevinden op het projectgebied aan de Galjoenweg in de wijk Limmel te Maastricht, die de voorgenomen werkzaamheden in het kader van de inrichting van het projectgebied kunnen beïnvloeden. Ook zijn er geen broedende vogels en/of vogelnesten waargenomen. De gunstige staat van instandhouding van de in het projectgebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen.

Ter plaatse van de spoorlijn zijn geen reptielen waargenomen. De muurhagedis en hazelworm zouden wel voor kunnen komen rondom de spoorlijn op basis van de bureaustudie. Wanneer de werkzaamheden strikt buiten de spoorlijn en het ballastbed blijven is er geen risico op eventuele schade aan de mogelijk aanwezige muurhagedis. De hazelworm kan zich eventueel ophouden in de aan het spoor grenzende begroeiing op de planlocatie. Voorgesteld wordt om voor de zekerheid het rooien van de aanwezige beplanting te laten begeleiden door een ecoloog die specifiek toeziet op de aanwezigheid van de hazelworm.

Indien de hazelworm wordt aangetroffen moeten de werkzaamheden worden gestaakt en start een traject van ontheffing Flora- en faunawet en de bijbehorende compenserende maatregelen.

Verwacht wordt dat de genoemde reptielsoorten niet aanwezig zijn en de gunstige staat van instandhouding van de reptielen niet zal worden aangetast.

Samengevat dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen aan te vangen en er niet ter plaatse van de spoorlijn plaatsvinden. Indien de werkzaamheden conform het bovenstaande werkprotocol wordt uitgevoerd, worden geen verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden en zijn vanuit flora en fauna geen belemmeringen voor de uitvoering.

Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek. Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving. Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur Luc Koks (06 20544939) van ons bureau.

5 Literatuur

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Internet:

www.limburg.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

6 Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield.

De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten overal in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

1. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.
2.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- **Vogels**

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.